Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Årsskrift 2012

Højbjerg - Holme Lokalhistoriske Samling

Holme Byvej 15

En skole bliver til.

Af Peder Pedersen

Da Rundhøjskolen skulle starte i august 1964, var der en voldsom mangel på arbejdskraft i Danmark, så byggeriet af skolen var blevet forsinket, og vi måtte give de børn, der skulle begynde i skolen, en ekstra uges sommerferie!

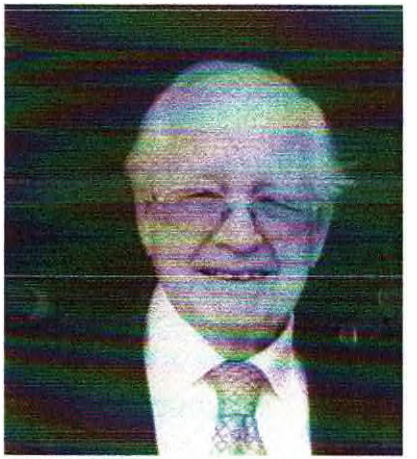

Peder Pedersen maj 2012

Det betød også, at regeringen indførte et midlertidigt stop for alt offentligt byggeri og tryglede de hjemmegående husmødre om at melde sig på arbejdsmarkedet.

Lærerne og ledelsen på skolen frygtede så, at familierne var i fare for at "gå i stykker", og vi mente, at skolen kunne hjælpe på den situation ved at gøre den til en slags "moderne forsamlingshus" ved at samle familierne uden for deres normale rammer. Jeg blev dengang citeret for at kalde skolen for "hjemmenes skole", og vi satsede målbevidst på at tilbyde aktiviteter ud over undervisningen, så at familien kunne samles her. Vi oprettede f.eks. en snedkerklub for børn og voksne under ledelse af en af forældrene, der var snedker. Ligeledes startede der en madklub, så at vi kunne opleve, at far og datter stod i sløjdlokalet og lavede en bogreol til pigen, mens mor og søn lavede mad i skolekøkkenet under kyndig vejledning, hvorefter de alle spiste sammen her!
Vi havde også en skakklub for både børn og voksne, og der var mor-og-barn-gymnastik og meget andet lignende.

En forældre- og lærerforening (FOLF) blev oprettet og inddraget i alle aktiviteterne udover undervisningen. Det viste sig at være et stort aktiv for skolen. Foreningen består den dag i dag.
Vi havde også en "forældreskole", hvor forældrene i små grupper tog de mange problemer op omkring opdragelsen i hjemmet. En række foredrag med en snak bagefter var også en del af programmet på skolen. Vi har f.eks. haft besøg af Bjarne Reuter, Johs. Møllehave, Anna Sophie Seidelin og Henning Rode, daværende direktør for Det Kongelige Teater.

Da skolen blev endeligt indviet, skete det med en stort anlagt kantate, skrevet af 3 forældre og med hele 5 kor og 3 orkestre, i alt næsten 200 børn og voksne som deltagere. Et af korene var et forældre- og lærerkor, der består endnu og med samme dirigent gennem alle årene!

Et vigtigt element i skolens liv var skolefesterne: en forårsfest og en Lucia-fest hvert år, hvor der var stor tilslutning.
Vi blev hurtigt på skolen enige om, at skolen burde have et fristed uden for skolen, hvor vi kunne samles noget mere uformelt. Til det formål fandt vi den gamle, nedlagte skole i Addit velegnet, og så gik vi i gang med at samle penge ind til at købe skolen for. Derfor havde vi i en periode loppemarked i Ridehuset hvert andet år. Det gav samtidig en ekstra samling omkring skolen, for her kunne alle være med: De små elever samlede flasker og aviser (det var der penge i dengang!) De større elever var med ude for at samle effekter til loppemarkedet, og forældre og lærere stod for salget i Ridehuset. Et år havde vi et overskud på 142.000 kr. netto!

Huset i Addit dannede rammen om mange arrangementer: Hver klasse blev tilbudt 3 dage årligt i huset, vi havde jævnligt arbejdsdage derude, ligesom også en julestue var en fast årlig begivenhed

der. Økonomien klarede vi ved at leje huset ud til familierne på skolen, og til spejdere og andre skoler. Desværre blev den trængte økonomi årsag til, at udlejningen var for lav, så huset har måttet sælges igen.

Nu vil man så fra kommunalt hold nedlægge skolen. Det er både synd og skam! Skolen burde fremhæves som eksempel for andre skoler i stedet for at nedlægges! Man må håbe, at de kommunale politikere har mod og mandshjerte til at lade skolen bestå! Det fortjener den!

--Så:

LÆNGE LEVE RUNDHØJSKOLEN!!!

Det forlyder nu, at skolen efter en turbulent periode med trusler om lukning alligevel skal bevares, og det er godt for det fortjener den.

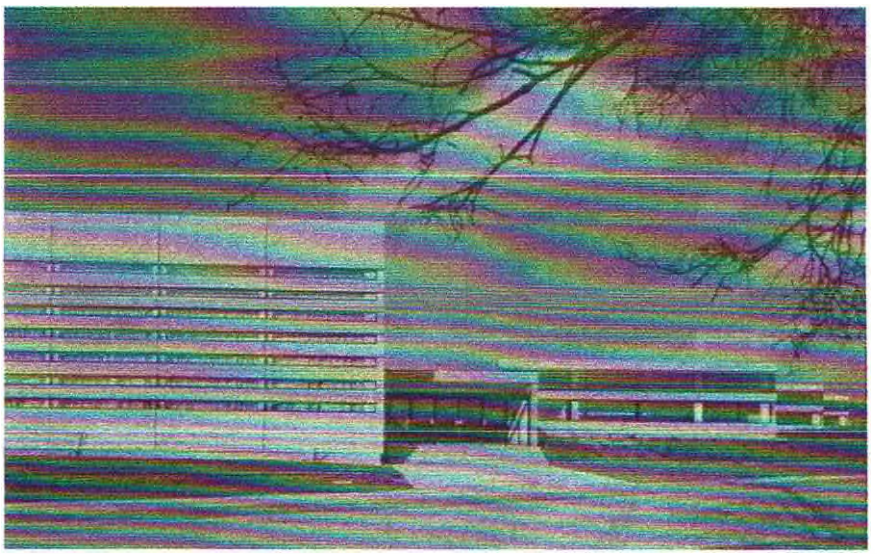

Rundhøjskolen 1965 – set fra Holmevej

Rundhøjskolens lukning – og redning

2012 blev året hvor politikerne igen udpegede Rundhøjskolen som en af de skoler, der skulle lukkes i 2013, men med stor opbakning, som gav genlyd i medierne, lykkedes det at overtale politikerne til ikke at lukke skolen.

(JyllandsPosten 20.8.12)

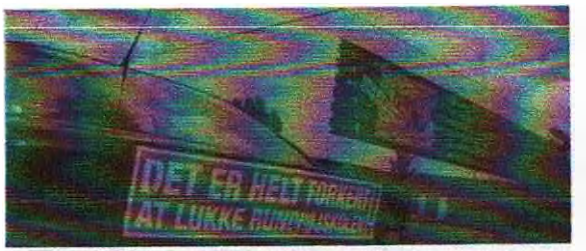

Et vellykket slogan, som blev set på streamers overalt i bydelen – og hele Aarhus !
(Århus Onsdag 19.9.12)

D. 16. november kunne skolen, forældre, lærere og elever fejre at Rundhøjskolen var reddet.
Man mødtes til sejrsjubel i Rundhøjhallen - igen under stor bevågenhed fra medierne.

(JyllandsPosten d. 22.11.2012)

Men det var jo ikke første gang!

ÅRHUS SYD 19-12-1990

Skal Rundhøjskolen nedlægges?

Det spørgsmål stiller Elsebeth Vindahl, Holmevej 269, i et læserbrev, som hun har sendt Lokal-Avisen.

Elsebeth Vindahl skriver:

Siden 1982 - hvor vort ældste barn begyndte sin skolegang - har vi kendt Rundhøjskolen.

Det har været et rart bekendtskab, som vi havde tænkt os skulle fortsætte i mange år endnu, da den yngste netop er startet i børnehaveklassen.

Nu erfarer vi så, at skolen er lukningstruet i forbindelse med et besparelsesforslag på 90 millioner kroner inden for skolevæsenet - altså en del af de 275 millioner kroner, som Århus kommune skal spare fra og med 1991 for ikke at gå fallit.

Der er ingen tvivl om, at der skal spares, og der er ingen tvivl om, at vi alle forsøger at bevare det, der er vigtigst for os.

I den situation er det svært at være politiker og skulle beslutte.

Beslutninger træffes derfor ofte ud fra såkaldte objektive kriterier - for eksempel børnetal, skolebygningernes tilstand og så videre.

Vi vil foreslå, at politikerne i denne store sparerunde viser mod og mandshjerte og begynder at bruge kreative kriterier.

I stedet for at svinge sparekniven efter nogle tal, så se i stedet på, *hvad* det er, I nedlægger.

I dette tilfælde er det en velfungerende skole, der hele tiden er i udvikling.

Meget gode lærerkræfter, et udbygget forældresamarbejde, blandt andet gennem forældre- og lærerforeningen, der hvert år arrangerer interessegrupper og aftenskolehold.

Frivillig musikundervisning, eget brasshand og mange fine arrangementer året rundt, hvor vi altid føler os meget velkomne.

I år har skolen fået sin egen fritidsordning i en helt ny tilbygning, og den samordnede indskoling er startet.

Indskolingen giver absolut vor yngste en udfordrende og samtidig tryg skolestart.

Skolen arrangerer hvert år en række emneuger, hvor der arbejdes på tværs mellem klasserne.

Det er et stort arbejde for skolens ansatte, men både fagligt og menneskeligt er det udviklende for vore børn.

Skolebestyrelsen og pædagogisk råd har i de sidste måneder arbejdet med en målsætning for skolen.

Den skal nu debatteres blandt forældrene.

Det er et meget fint initiativ, synes vi.

Det er vigtigt med nogle overordnede retningslinier for børnenes skolegang.

Rundhøjskolen har mange plusser. Det er rart at færdes der. Børnene virker trygge og behandler hinanden godt.

Vi kunne blive ved længe, men af ovenstående skulle det gerne fremgå, at vælger politikerne efter kvalitet, skal den skole ikke lukkes.

Det må ikke blive sådan her i Århus, at ingen forældre eller lærere gider gøre noget ekstra, fordi det ingen betydning har.

Belønningen er blot nedlæggelse, slutter Elsebeth Vindahl.

1991

Alle skoler reddet på nær Ajstrup

ÅRHUS SYD 15.1.1991

Klar melding fra Socialdemokraterne under forhandlinger i dag

Skolerne i Rundhøj, Lisbjerg og Elev får i dag en god nyhed. De bliver ikke nedlagt

[illegible] af de kommunale skoler i Øre for at blive nedlagt under spareforhandlingerne på Århus Rådhus.

Det kan nu [illegible] fiertal i byrådet for at bevare Rundhøjskolen, Lisbjerg Skole og Elev Skole. Dansvidt er man i denne omgang [illegible] af en af de store skoler i Århus Vest. I forrejen var Mellevangskolen reddet.

Det er et socialdemokratisk udspil under forhandlingerne i formiddag, der har ændret situationen. SF [illegible] skolenedlæggelse, altså også Ajstrup Skole.

Derimod har SF ændret synspunkt på et andet område i formiddag. Partiet lægger nu det store fiertal i byrådet, der ikke vil tøre ved skolerne [illegible].

Vi har [illegible] at dreftelserne i de 52 skolebestyrelser, og godt 40 af dem siger, at det ikke har skaaren ved timetallet. Det har gjort indtryk på SF, og vi har nu samme holdning som f eks. socialdemokraterne, siger Lone Hinde.

[illegible] spørgsmålet om at fjerne timer fra skolerne i 3-10 klasserne er det tidsvis, der bliver vort i spareforhandlingerne, og søgelyset rettes nu mod resten af de mange forslag, der er på skolenområdet.

I avtigt er både SF og de rød-grønne [illegible] kommer med forslag, der både med besparelser og nye indtægtsmuligheder kan holde forhandlingerne igang med socialdemokraterne.

SF har [illegible] en lidt blødere formulering omkring skatten.

[illegible] skattestigning, men vi fastlæger det [illegible] at hang muligheden med som et hjælpemiddel, der kan få det hele til at gå op. Højere skat er et onde, men det er flere af de foreslåede nedskæringer i høj grad ondt, siger Thorkild Ibsen (SF).

abg

Forældre og skolebestyrelse gik på barrikaderne, og kampen lykkedes!

Var det fortræning til kampen i 2012?

Farfars genvundne ære

Anker Mikkelsen (skrevet1996).

I min barndom var der i Holme en gårdmandsfamilie, der var isoleret fra det gode selskab, fordi der hvilede en skam over gården. Årsagen hertil var en gammel tildragelse. Gårdejeren havde blandet vand i mælken, der blev leveret til mejeriet, og derved forøget sin indtægt.

Dette vidste jeg ikke, da jeg var dreng. Hvis der er blevet talt om det i hjemmet, er det gået mine ører forbi. - Vi havde i 20'erne og 30'erne et vist samarbejde med denne gård. I fællesskab havde vi en selvbinder, og i høstens tid brugte vi denne avancerede maskine efter behov, og jeg erindrer ingen mislyde i forbindelse med dette partnerskab.

Længere tilbage i tiden har der på lignende måde ligget en skygge over familie Mikkelsen. Herom har min ældste broder Christen fortalt. Det ligger helt tilbage til krigen 1864. Farfar, Christen Mikkelsen, blev indkaldt for at deltage i fædrelandets forsvar, og han mødte op og blev uniformeret.

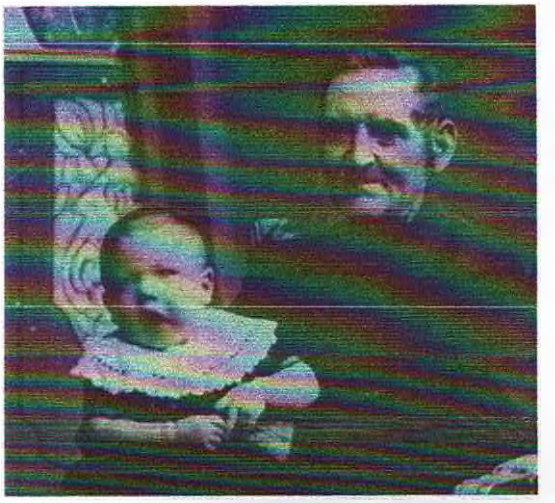

Christen Mikkelsen m. barnebarn

Da han var eneste søn og vanskeligt kunne undværes på gården, blev han imidlertid købt fri for militærtjeneste på den måde, at en anden blev betalt for at trække i kongens klæder i hans sted. Det

kostede i øvrigt mange penge. Dette var i en tid, hvor det nationale blev vurderet højt, og familiens renommé var derefter ikke, hvad det havde været.
Sit bidrag gav han dog: Under den tyske besættelse af Jylland var farfar en gang udkommanderet til at køre for tyskerne med hestevogn til Aarhus. Han saboterede da "pligtkørslen" ved at arrangere det, så vognen gik i stykker undervejs.

Hvornår farfar overtog gården, ved jeg ikke, men i 1874 blev den flyttet ud på marken.
Farfar, Christen Mikkelsen, var da 33 år. Det var naturligvis en stor begivenhed, og det var i øvrigt den første gård, der blev flyttet ud af landsbyen. De to staldbygninger blev revet ned og genopbygget på det nye sted. Derefter blev der bygget et præsentabelt stuehus i røde teglsten, og byens største lade blev opført af gule sten, så det nu var en firlænget gård. Senere blev der også bygget et kampestenshus til grise og et hønsehus, der var hvidkalket. I et hjørne af dette var et lokum med hvidskuret sæde.
Det blev i min barndom kun benyttet af kvinderne på gården. Far sørgede for, at der altid var toiletpapir af brugte aviser eller telefonbøger.
Farfar havde et handicap. Når han gik ved siden af vognen på den dårlige vej til marken, havde han den vane at sparke sten væk foran hjulene for at skåne vogn og heste. En dag gik det galt. Han fik foden under hjulet. Det medførte, at han herefter måtte leve med en klumpfod.
I 1885 var der for første gang efterårsmanøvre ved Holme. Tre våbenarter var stationeret i Aarhus: Artilleri, dragoner og infanteri. Efterårsmanøvrerne fortsatte gennem en årrække. Tidspunktet for øvelserne var henlagt til efter høsten, når kornet var bjærget.

Endnu i min barndom kunne vi være heldige at finde patronhylstre i marken.

Den 22. september blev der under manøvren kaldt til brand i den sydlige ende af Holme.

Officerer blev opmærksomme på branden i landsbyen, og soldater deltog frivilligt i slukningsarbejdet. To beredne soldater blev sendt til Aarhus for at alarmere brandvæsenet der. Det mødte også op og var med til at bekæmpe ilden.

Farfar var brandfoged, og som sådan skulle han lede slukningsarbejdet, og han var suveræn. Hans beslutninger kunne ikke antastes - hverken af politi eller sognefoged. En brand var en alvorlig sag. Gårde og huse lå tæt på hinanden i landsbyen. Tagene var tækket med strå eller rør. Alle havde pligt til at deltage i slukningsarbejdet.

Den pågældende dag, hvor ilden havde godt fat, stod farfar med sin klumpfod på en vogn og udstedte sine ordrer. Vognen blev trukket af mindre børn, der på den måde gjorde gavn og heller ikke rendte i vejen. De større børn stod i kæden og langede spandene videre til brandstedet.

Situationen var kritisk. Farfar beordrede da, at stråtaget skulle rives af et hus, der var truet af flammerne, for at stoppe ilden - eller i hvert fald bremse den. Min morfar, Niels Rasmussen fra Bakkegaarden, der var brandassistent, gjorde indvendinger mod denne ny metode. Da siger farfar myndigt: "Det havde jeg mindst ventet af dig, Niels Rask". Stråtaget blev revet af, og ildebranden blev efterhånden slukket.

Farfars resolutte optræden ved branden blev der talt meget om. Og den skam, der hvilede over familien fra 1864, var herefter ligesom glemt.

Brandforsikringen skænkede et fint pendulur til farfar. På en plade er indgraveret:

Til herr Gaardejer Christen Mikkelsen af Holme
som Erindring om 22. September 1885
fra den almindelige Brandforsikring for Landbygninger.

Uret hænger nu i stuen hos Chresten i Solbjerg. Hjemme hang det i soveværelset. Niels Rasmussen fik også et ur. Det var af den slags, man før i tiden gik med i vestelommen.
I daglig tale blev det ofte kaldt en "tvebak". Dette ur gik vist til, da Bakkegaarden brændte i 1922.

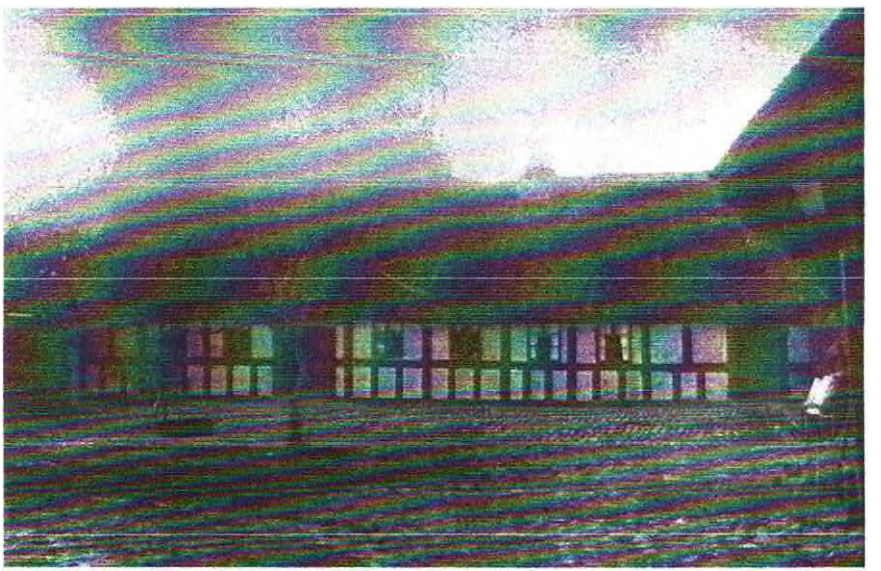

Bakkegården 1900 - 1930

Et skoleliv.

Bendt Henriksen

Det begyndte 1. april 1932, tretten dage efter, at jeg fyldte 6 år. Man skulle i skole det år, man fyldte 6 eller 7 år, og jeg har senere fundet ud af, at de fire klasser, der blev dannet, var sammensat efter alder.

Før skolen tog over, levede vi frit i området (Middelfart) og især på havnen. Det var længe før, at frie børn blev sat bag ståltråd. Havnen var spændende på grund af almindelig havnetrafik og ikke mindst de mange materialer til bygning af Lillebæltsbroen. Jeg er 9 år ældre end den gamle Lillebæltsbro.

Jeg var mærkelig nok meget glad for at gå i skole, selv om mine erindringer mest er negative.

Men de positive først. Vi gik i skole fra et til fire om eftermiddagen, og i sidste time var det undertiden så mørkt, at vores regnelærer måtte op og springe fra bord til bord for at tænde gaslamperne. De dage var der noget ved at gå i skole. Resten af min underskole husker jeg kun som en idel beklagelse over min skrift.

Jeg kunne sagtens tegne nogle pæne a'er eller b'er, men hvis jeg skulle skrive flere, var det aldrig til at se, at det var samme hånd, der havde lavet dem. Det har i øvrigt forfulgt mig hele livet. Da jeg kom i mellemskolen og fik en anden klasselærer, måtte jeg lave alle skriftlige arbejder om, uden at de dog blev bedre af det.

Til lærereksamen hang min skrivekarakter et nummer under de øvrige bundskrabere.

Min far og min storebror var snedkere, men jeg bestemte ret tidligt, at jeg ville være smed. Det var efter, at jeg havde været inde i det lokale maskinværksted og set en drejebænk stå og dreje en dims i messing. Gyldne spåner stod fra maskinen, og det færdige

emne stod smukt og skinnende, da det blev taget af bænken. Det stod for mig som det mest attråværdige af alt. Jeg har aldrig glemt det!

Mange år senere brugte jeg al fritid i to år på selv at lave en sådan drejebænk - det lykkedes! Selv om den ikke er som en professionel, kan jeg i dag dreje en dims, som den jeg mindes.

Vi nåede frem til realklassen og til eksamenstiden. Danmark var besat, og det var blevet vinter. Skolen var stor, og hovedbygningen var forsynet med centralvarmeanlæg, men det var så forslugent, at man opgav at fyre bygningen op. Selv tyskerne forsøgte ikke. Alle elever blev sendt hjem, bortset fra afgangsklasserne, der blev anbragt i den gamle bygning, hvor vi ti år tidligere nød lærernes akrobatik med gasblussene. I den bygning var der nemlig stadig kakkelovne. Her havde vi nogle hyggelige måneder, hvor lærere og elever kom hinanden ved i højere grad end ellers. Vi drøftede selvfølgelig, hvad der skulle ske efter eksamen.

Middelfart var ikke nogen uddannelsesby. Det bedste var lærepladser indenfor diverse muligheder. Nogle enkelte tog til gymnasium i Fredericia, men det krævede visse kvalifikationer, hvoraf den altoverskyggende var penge. Netop i disse år var det særlig besværligt, fordi broen var bevogtet, og man skulle gennem vagter i begge ender, så cykling var ikke rart, og brugbare cykler var ved at være en mangelvare. Togene gik sjældent, så det kunne give lange ventetider.

I disse samtaler tog jeg det meget roligt. Jeg havde jo aftale med smed Jørgensen, og dér glædede jeg mig til at begynde. Men så greb skæbnen ind! En dag, jeg kom hjem fra skole, spurgte mor pludselig, om det var rigtigt, jeg kunne tænke mig at blive lærer. I samtalerne på skolen havde nogle lærere åbenbart fået det ind-

tryk, at jeg gik med en uforløst drøm, som bare strandede på penge.

Min far kunne ikke bruges som kautionist. En 58-arig snedkersvend var ikke "noget sikkert papir", og lærerne havde sat sig i bevægelse og ordnet alle formaliteter, så jeg bare behøvede at sige:"Ja".

Min drømme-messingdims drattede til jorden. Jeg følte, at der ikke var nogen vej tilbage. Den dag i dag tænker jeg på, hvad jeg havde sagt, hvis man havde spurgt mig i forvejen.

Jeg kom altså på seminarium i Jelling, og min sidekammerat fra skolen fulgte med. Et seminarium var dengang en direkte forlængelse af en almindelig skole med mødepligt og lektier osv. Der var selvfølgelig også et liv ved siden af skolen, men det var ret udramatisk, bortset fra at jeg traf en præstedatter, som jeg snakkede en del med, selv om hun forlod byen i to omgange. Den sidste gang endte hun endda på seminarium i Aarhus. Der optoges ikke piger i Jelling. Vi lavede en aftale om, at jeg skulle give lyd fra mig, når jeg nogle måneder senere skulle til Aarhus som soldat.

Foreløbig drog jeg til København, hvor jeg havde fået embede. Ikke fordi jeg havde længsel efter storbyen, men dengang var lærere jo tjenestemænd med lønstigning hvert tredje år og andre goder. Der var bare en bestemmelse om, at man skulle være aspirant i to år, før man kom ind i systemet. Den bestemmelse gjaldt ikke for København. Der var man tjenestemand med det samme, og det gav altså to års forspring på alle trin resten af livet og yderligere kvart løn i soldatertiden. Derfor tog jeg derover.

Soldatertiden oprandt, og nu var skæbnen der igen! Den kaserne, jeg var på, havde et uhelbredeligt hul i trådhegnet, og når jeg gik igennem det, var det kun at krydse en gade, så var jeg hos venin-

den fra Jelling. Hun tog vel imod mig og nussede om mig, så jeg udholdt soldatertiden, som jeg ellers fandt ulidelig, og da jeg igen måtte til København, stoppede hun sin uddannelse på halvvejen og fulgte med derover. Vi blev viet af hendes fader, og han gjorde det så godt, at både brud og vielse holder endnu.

Der var dog en ting, der gjorde indtryk på mig. Da Stine, som min kone hedder, meddelte sin forstander, at hun ville over og giftes med mig, advarede han hende med forsikringen om, at man skam ikke kunne leve af en lærerløn. Det slog mig hårdt, for nogle måneder tidligere havde jeg været hjemme og fortælle, hvad min lærerløn var. Min far bemærkede, at så mange penge havde han aldrig tjent på en måned. Det havde jeg det på en eller anden måde dårligt med.

Jeg futtede rundt som fast vikar i København, mens vi prøvede at finde en lejlighed, men det viste sig, at uden børn var der overhovedet ingen mulighed. Jeg følte mig lidt forpligtet af min soldaterløn, men efter en henvendelse hos skoledirektionen fik jeg besked om, at det var unødvendigt. Så gav vi os til at skrive ansøgninger. De skulle være håndskrevne, men jeg var bange for, at min skrift kunne ødelægge alle chancer, så Stine skrev 14 ansøgninger. Vi bestemte, at den første brugbare, der gav pote, ville vi følge.

Der var bid midt nede i Sønderjylland, men det krævedes, at man skulle synge i kirken, og da hele Stines familie var enten præster, kirkesangere eller organister, ville vi ikke også bindes alle søndage.

Det blev så Kragelundskolen. Ansættelsen lød på 1. juni 1949. Da det var pinselørdag, regnede jeg med at begynde efter pinse. Men inspektøren gjorde mig opmærksom på, at man af hensyn til nog-

le skolemøder 3. pinsedag havde flyttet ferien, så lørdag var skoledag. Jeg tiltrådte altså pinselørdag 1949.

Kragelundskolen 1948

Dagen før ankom vi med Københavnerbåden til Aarhus havn før kl. syv om morgenen, og da det alligevel var for tidligt at besøge nogen, valgte vi at spadsere fra havnen til den lejlighed, der var lovet os ved ansættelsen.

Vi ankom til Grumstolsvej nr. 11, der allerede dengang var en lidt ældre villa, og vi blev modtaget af fruen, der også var ældre. Hun beklagede, at det ene af de to værelser, vi skulle have haft, ved en fejltagelse var lejet ud til en musiker med kone og hund. Han spillede på Varna, og det viste sig, at de lavede og spiste deres hovedmåltid, når han var færdig med at spille om aftenen.

Det værelse, der var til os, var ganske lille og med skråvægge ned til en meter over gulvet. Det så meget ubeboeligt ud, og køkkenet var et rustent komfur med aviser over ude på trappegangen fælles med de andre beboere.

Vi satte os på vore kufferter og græd. Værtinden var i øvrigt venlig og forstående, og vi aftalte, at vi godt måtte tapetsere værelset, før vi rigtig flyttede ind. Vi blev også inviteret på kaffe, som vi drak i stuen sammen med hendes mand, der ikke sagde mange ord. Han var død, da vi kom igen efter pinse.

Da vi derefter atter så os om i kammeret, kom Arne Mathiesen, der var lærer på skolen. Det viste sig, at han boede på den anden side af gaden sammen med sin kone og næsten nyfødte datter. Vi blev inviteret over til dem og fik en hjertelig velkomst. De orienterede os om det sted og den skole, vi var kommet til, og vi fik en fornemmelse af, hvad fremtiden kunne indebære.

Jeg mødte som aftalt på skolen næste morgen og følte mig godt modtaget af såvel inspektør som lærere og de få elever, jeg kom i berøring med denne første dag.

I løbet af de kommende dage kom en anden af mine nye kolleger, Sinning, som var i boligforeningens bestyrelse, og fortalte, at foreningen var ved at have fire huse færdige, og de skulle sælges på gode betingelser. Vi kunne reservere et af dem, hvis vi ville. Husene var fristende, men vi turde ikke. Vi var 23 år og syntes, det var for meget at gabe over.

Det blev sommerferie, og vi havde besluttet os for en tur til Norge på "tommelfingeren". Da vi var på vej nordpå fra Oslo, blev vi samlet op af en såkaldt "topersoners med svigermorklap", og i den blev vi anbragt. Vi strøg nordpå, indtil manden pludselig drejede væk fra vejen. Han skulle ikke længere, men insisterede på, at vi skulle tage med ham hjem og få noget at spise og så overnatte.

Han ville køre os ud til landevejen næste morgen. Vi kørte så næsten på en hylde over Mjøsen med den flotteste udsigt, men pludselig drejede bilen tilsyneladende ind i klippen til venstre. Der var

en smal vej, der førte op til endnu en hylde, hvorpå der lå et stort toetagers træhus med kviste på taget.
Det viste sig at være en slags rekreationshjem for folk, der havde fået chok under krigen. En god snes personer af begge køn, men flest kvinder og af meget forskellig alder. Bagnø, som vores vært hed, var forstander, kok og medicinmand på stedet. Han stod for at skulle til en eller anden vigtig familiebegivenhed, hvorfor han havde været i Oslo efter en sygeplejerske, der skulle tage medicinvagten, og næste morgen skulle han rundt for at finde en til at passe køkkenafdelingen.
Han foreslog, at vi skulle tage med ham rundt og få set egnen. Vi sagde ja tak og kørte med fra den ene til den anden, der dog viste sig at have for travlt til at påtage sig et todages job. Det endte med, at Stine gik med til at sige, at det vist ikke var værre, end hun kunne klare, og så fangede bordet.
Beboerne på Hasselbakken, som stedet hed, var selv vant til at gøre det nødvendige arbejde, og det gjaldt også i køkkenet, så det var for en stor del et spørgsmål om at være der og tage et nap, hvor det var tiltrængt. Bagnø viste Stine lageret og fortalte, hvad der var planlagt, men i øvrigt måtte hun disponere, som hun fandt passende. Den eneste direkte besked lød på, at sovsen skulle være lidt tyndere end i Danmark.
Så drog han af sted, og alt fungerede fint. Stine havde ingen problemer i køkkenet, og en ung beboer og jeg fandt tømmerstokke, som var strandet under forårets "fløtning". Dem bandt vi sammen til en flåde, så vi kunne sejle til søs og bade derude. Stine var ikke bundet på fuld tid, så hun kunne også tage med.
Aftenen før Bagnø skulle komme tilbage, ringede han for at høre, om vi ikke kunne blive lidt længere. Det kunne vi godt. Vi havde

fået et kvistværelse med udsigt ud over søen. Vejret var pragtfuldt.

Vi savnede ikke noget. Alle var rare og venlige. Da Bagnø kom tilbage, var han meget glad for sin lille ferie, og vi var glade på både hans og egne vegne. Stine havde vundet lidt ekstra selvtillid gennem hans tillid til en tilfældig vandrefugl, og det smittede lidt af på mig også.

Vi begav os videre på vores færd, og efter et par timers travetur, satte vi os på et udsigtspunkt for at endevende situationen. Det viste sig så, at vi var enige om, at vi alligevel ville vove at blive huskøbere. Vi satte næserne sydpå og kom hjem lidt hurtigere, end vi var kommet derop.

Men da vi kom på boligforeningens kontor, fik vi den nedslående besked, at nu var alle husene afsat. Vi tog på familiebesøg resten af ferien, og da vi vendte tilbage, var der et skema til mig på skolen. Jeg fik tildelt en lille klasse til regning, hvilket jeg var meget glad for. Så var der også nogle gymnastiktimer, og da jeg havde været i gymnastikforening, så snart jeg var gammel nok, var jeg godt tilfreds. Der var også nogle fysiktimer, og det var det allerbedste. Det var min store interesse, og heldigvis blev det fysik, som jeg efterhånden kom til at få allerflest timer i resten af min tid. Skemaet var så fyldt op med lidt sang, som jeg havde en del fornøjelse af. På seminariet var jeg blevet i stand til at spille så nogenlunde på violin, og heldigvis kunne jeg gå rundt i klassen, mens børnene sang, og jeg spillede. Det var meget hyggeligt. Der var også nogle tegnetimer, som passede mig, så længe faget hed tegning, men da vi nåede dertil, at billederne skulle være abstrakte, måtte jeg give op. Jeg var ude af stand til at fortælle, hvad der var godt eller dårligt.

Jeg kom i gang. I regnetimerne med de små fandt jeg ud af, at 1. klasse er en oplevelse. Det havde jeg allerede fornemmet de få måneder i København. Der kommer en flok små mennesker, der suger til sig mere eller mindre ubevidst, og efter et år kan de regne og læse i et eller andet omfang, og man mærker, at der er sket en masse positivt, så meget som ikke på noget trin senere. I øvrigt fandt min fantasi udtryk i regnetimerne. Jeg lavede et system af trækvadrater, der passede to og to i rillen, der var i skolebordenes forkant. Klodserne kunne så skubbes frem og tilbage og danne toere, treere, femmere osv., og man kunne skubbe nogle sammen og regne plus eller skubbe nogle fra hinanden og regne minus.
Det havde jeg og børnene megen glæde af. Men ak! så skulle bordene pludselig kunne skubbes sammen til større flader, og børnene skulle sidde på små stole. Bordene havde ikke længere riller, og uden dem til at styre brugte vi alt for megen tid på at samle klodser op fra gulvet, så jeg opgav systemet.
Så fik vi pludselig besked om, at en af de nye huskøbere var forsvundet, og vi kunne alligevel få et hus. Det viste sig endda, at det var det, vi helst ville have. Vi slog til, men det skete på den måde, at jeg tog til skole med den besked til Stine, at nu måtte hun finde ud af at sige ja eller nej. Sikke en modig mand!

De første huse på P.Mønsted Alle 1948

Hun sagde ja, og vi bor i huset endnu og føler, at det er en af de bedste beslutninger, "vi" nogensinde har taget. Huset stod klar til indflytning den 1. september, hed det sig, men fernissen var først tør den 4., så vi flyttede ind med en sovesofa, et skrivebord og en stol. Vi fik dog samlet lidt møbler sammen, så det blev hurtigt hyggeligt. Helt godt blev det, da den nævnte udskiftning af skolepulte satte ind. Pultene med bord og bænk til to personer blev solgt for 5 kroner. Pladerne var af fint egetræ, og fodbrætterne var også af eg, men knap så fint. Bænk og ryglæn var af særdeles fint fyrretræ. Jeg købte så mange, jeg kunne få, før der blev udsolgt.

Bordpladerne blev til møbler, og en væsentlig del af resten blev brugt til at lægge gulv over en del af husets loft. Polsterarbejdet til møblerne fik jeg lavet hos møbelpolstrer Lindstrøm på Holmevej. Han var hyggelig og dygtig, og han var også med på mine mere særprægede ideer. Jeg bruger hver dag en fodskammel, som han ellers var lidt loren ved. Men han fik den lavet og polstringen står, som da jeg hentede den.

I gymnastiktimerne inspirerede drengene mig til at gøre en del ud af de forskellige spring, og da nogle godt ville lidt videre, end vi kunne vove os i timerne, oprettede vi et hold uden for skoletid, hvor vi kastede os ud i det, vi kunne klare.

Om sommeren spillede drengene fodbold, men det blev jeg aldrig glad for. Lige fra min barndom har jeg forbundet fodbold med skænderier om, hvad der hellere skulle være gjort, og det syntes jeg stadig, jeg oplevede. Jeg var en elendig fodbolddommer.

Med tiden fik jeg flere og flere fysiktimer, og her befandt jeg mig godt. Det morede mig at forsøge at illustrere naturlovene, som menneskeheden har været underkastet til alle tider, og hvordan man med tekniske fif har forstået at udnytte både fysik og

kemi til hjælpemidler og "legetøj" i et tempo og en grad, som er ganske fantastisk.

I midten af halvtredserne var der lærermangel, og man lavede en ordning, så en gammel studentereksamen kunne give adgang til 3. klasse på seminarier, selv om en bestemmelse sagde, at der kun måtte gå to år efter første del af lærereksamen. Det førte til, at det måske var en ide at gøre Stines uddannelse færdig. På en forespørgsel i ministeriet kom det svar, at det kunne lade sig gøre, men der var en ny seminarieordning på vej, og når den trådte i kraft var så meget ændret, at det ikke var muligt. Det var lige pludselig nu eller aldrig. Stine begyndte på aftenseminariet, selv om børnene endnu var små. Stine tog af sted, når det næsten var sengetid, og jeg formåede at putte dem og passe dem, mens de sov. Det var de aftener, jeg lavede drejebænk. Stine fik sin lærereksamen og var så heldig, at der netop blev et årsvikariat ledigt på Kragelundskolen, og det fik hun. Det gav os råd til at skifte motorcyklen ud med en bil.

Skolen havde imidlertid også et andet liv end det gængse. Det drejede sig om "Kragereden", der var et hus, lærerne ejede i nærheden af Tange sø. Vi hørte om det allerede den første aften ved besøget hos Mathiesens, men først i bededagsferien så vi det. Det var et tidligere husmandssted med stald i den ene ende og beboelse i den anden. De små stuer var nu slået sammen til en stor, hvor der var et bord så langt, at en klasse kunne placeres omkring det, og dertil et køkken. Stalden i den anden ende var indrettet til soverum med køjesenge, der var efterladenskaber fra skolens besættelse under krigen. Loftet kunne også bruges som soverum med drengene på loftet og pigerne nede, eller omvendt.

Kragereden 1950

Det hele var så primitivt, at det var en styrke i sig selv. Vand fik man fra en ret dyb brønd, der var forsynet med en høj pumpe, og badefaciliteterne bestod i et antal blikfade, som man kunne sætte inden i hinanden, så de tilsammen kunne holde vand længe nok til, at det kunne gøre det ud for et vist toilette.

Bendt Henriksen

Lokumspanden tømmes

"Slottet", som det hed, var et dobbelt lokum til de to køn, anbragt i bakken et ret godt stykke fra huset.

I bededagsferien var vi en flok friske unge lærere, der cyklede af sted for at gøre klar til sæsonen. Klargøringen bestod for en stor del i at gøre rent efter musene, der overtog huset, når det var vinter. Det sås alle vegne, men især i køkkenet, hvor alt, hvad der var

efterladt med et lille fedtlag, bar spor af både musefødder og musetænder. Der skulle en god indsats til, før det hele igen var fri for spor efter gæsterne. Vi så dem i øvrigt aldrig inde. Så det var åbenbart vinterly, de søgte. Forfaldet havde sat spor, så lidt håndværk måtte vi også i gang med. Den sommeroptakt dyrkede vi i flere år, og trods standarden var klasserne meget ivrige efter at komme der, så der var flere hold i sommerferierne og også i de mindre ferier.

"Håndværkerne" nyder en fortjent frokost
Personerne fra venstre er: Marie Udsen, Svend Lindberg, Hans Henriksen, Erik Vang, Anker Mikkelsen, Kirsten Rohde, Ejner Pytlich, Marit Lindberg

Terrænet var på ni tønder land- lidt skov, lidt lyng, græs og spredte enebærbuske. Der var fine forhold til lege og skattejagter, og hvad der elles faldt for. De gange Stine og jeg var af sted med et hold, aftalte vi, at eleverne selv skulle gøre arbejdet, inkl. lave maden, og da vore børn var små, skulle de selvfølgelig også passe

dem. De sagde beredvilligt ja til at påtage sig hvad som helst, og de viste sig altid villige til at gøre deres bedste. Vi satte også altid to elever til at føre regnskab, og det var sjovt at se, hvordan alle var interesserede i at følge med i balancen. Kunne der blive lidt lækkert til den sidste aften f.eks.? Vi regnede i øvrigt altid os selv med som deltagere. Vi fik jo også kosten.

Kragereden manglede altid penge, og en del skaffedes gennem "teaterstykker", undertiden i forbindelse med skolefester.

Fra skolekomedien "Molboerne" i 50'erne
Fra venstre: Svend Lindberg, Ejner Pytlich og skoleinspektør Juul

Her var Arne Mathiesen utrættelig. Han instruerede en årlig forestilling og var meget seriøs både med hensyn til valg af titel og til opførelsen. Jeg blev indlemmet i staben bag tæppet, men de egentlige kulisser blev malet af malermester Lippert fra Viby.

Han gik meget alvorligt til sagen, så skovens blade blev angivet enkeltvis og meget naturalistisk, og resultatet var altid flot. Når den store dag kom, dukkede Lippert op med frue, og de gav så skuespillerne en perfekt sminkning, som var det kongelige teater værdig. Det var festligt, og jeg syntes, det var sjovt at være med til.

Arne Herskind sminkes

Der var blot den hage ved det, at der sjældent blev meget overskud ud af det. Jeg brugte i øvrigt regnskabet som øvelse i regnskabsføring, når jeg havde klasser i passende alder. Alle overraskedes over, hvordan udgifterne til sådan noget sniger sig op. Man forstår, at det at drive teater som forretning, må være meget svært, og det "kongelige" kan jo aldeles ikke løbe rundt, ved vi.

I vores nød prøvede vi så med et "Gedemarked" med alskens gøgl og underholdning, som vi nu kunne finde på. Det kørte under mottoet: "Kragerne samler til huse". Det var Franz Petersens ide, og han lavede også en fin reklamefolder. Der var liv i gymnastiksalen, da det løb af stabelen, og overskud blev der også. Jeg kan ikke huske hvor meget. Men det blev da vedtaget, at der skulle bygges nyt, og hvad det skulle være. Jeg blev betroet at lave nogle "arkitekttegninger", som håndværkerne kunne arbejde efter, og ved et møde med en lokal tømrermester blev tegningerne god-

kendt, og han påtog sig at styre hele byggeriet. Der blev bygget en længe parallelt med det gamle hus med bedre soverum og stor opholdsstue. Mellem de to bygninger lå en forbindelsesbygning med en forgang og rimelige badefaciliteter. Der var anbragt et mindre vandværk i brønden. Hvordan det ser ud nu, ved jeg ikke. Jeg har ikke været der de sidste 25 år.

Desværre døde Mathiesen alt for tidligt, og det måtte nødvendigvis give et brud på traditionen. Den næste ildsjæl hed for øvrigt også Arne, Stig Arne Tophøj. Han var meget musikinteresseret, så det blev til, at vi dramatiserede Jazzoratoriet "De 24 Timer" som musical med drejescene og skift uden pauser.

Prismekulisserne i brug ved "De 24 Timer"

Kulisserne blev lavet som tresidede prismer, der fik en gadeside, en skolestueside og elevværelsesside. Prismerne blev anbragt lodret på drejefødder, og når de vendte skolesiden ud, og bagtæppet blev behængt med et landkort, var illusionen i orden. Skulle der skiftes til udendørs, drejede vi gadesiden ud og en af dem, der skulle på scenen, tog en gadelygte med osv.

Netop som vi var startet projektet, dukkede Henning Iburg op, og da han også kendte til musik, fik han straks job som dirigent for kor og orkester.

Så vil jeg lige vende tilbage til begynderregningen med mine træklodser. Via to blinde elever, som jeg fik at undervise i regning, blev jeg instrueret i at bruge en ABACUS, en tillempet kugleramme inspireret af de kuglerammer, man i umindelige tider har brugt i Østen. En konsulent fra Blindeinstituttet, Valdemar Paaske, havde udarbejdet en brugsanvisning til kuglerammen, så den ikke bare er til at tælle på, men selv mere avancerede operationer kan udføres forholdsvis enkelt på den. For mig var den oplagt i begynderregning. Man kan arbejde manuelt, man sætter navn på tallene, og man kan skrive dem. Jeg prøvede i en første klasse, og det virkede, og da jeg efterhånden lod børnene selv afgøre, hvornår de ikke længere ville bruge rammen, så jeg, at nogle var i stand til at udnytte dens finesser som genvej i flere år.

Så dukkede lommeregneren op. De første krævede godt nok store lommer, men de blev forbavsende hurtigt små og anvendelige.

Jeg var altså kommet i kontakt med Blindeinstituttet, og via en uddannelse der, blev jeg ansat i amtet som synskonsulent med den opgave at rådgive på skoler rundt om i amtet. Og dermed sluttede mit egentlige lærerliv. Livet på landevejene er en anden historie.

Erik Fynne - død den 10. august 2012

Birgitte Aaes Jensen

Min far blev født 5. juli 1924 på Fyn. Da han var 12 år, flyttede familien til Herning, hvor han tog studentereksamen. Han var soldat i København.

Under krigen vendte han tilbage til Herning, hvor han aktivt deltog i modstandsbevægelsen. I 1944 kom han til Aarhus for at læse jura på universitetet.

I Aarhus mødte han sin kommende kone, Jutta. Hun var sygeplejerske, som bl.a. "lappede" modstandsfolk sammen. Min far blev forelsket i Jutta, og de blev gift. De stiftede familie og fik os tre børn, Peter, Jens og "så mig".

Vi boede i en lille lejlighed i Viborggården, som efterhånden blev for trang. 1. marts 1954 flyttede familien ind i en nybygget afdeling i Højbjerg Andelsboligforening - Saralystparken. På det tidspunkt var jeg blot 2 måneder gammel. Jeg har fået fortalt af min mor, at opgangen ikke var helt klar, da vi flyttede ind - bl.a. manglede trappegelænderet! Så med 3 små børn var det med livet som indsats at komme til og fra lejligheden, men vi overlevede!

Min far blev ret hurtig en markant person i lokalsamfundet i Holme-Tranbjerg Kommune, som jo var en kommune i udvikling. Han var politisk aktiv, og han ville gerne være med til at sikre gode bomuligheder i lokalsamfundet for alle - rig som fattig.

I 1958 blev han valgt som formand for Højbjerg Andelsboligforening. Han kom i den grad til at præge boligudviklingen i nærområdet, og han har haft meget stor betydning for, at der blev bygget gode moderne boliger til alle, uanset om man var direktør eller arbejdsløs. Alle skal have mulighed for at "BO GODT", var min fars holdning. Livet ud brændte han for den almene boligsek-

tor og sektorens idégrundlag. Min far og min mand har haft rigtig mange gode snakke om udviklingen indenfor den almene boligsektor og "Danmarks almene boliger".

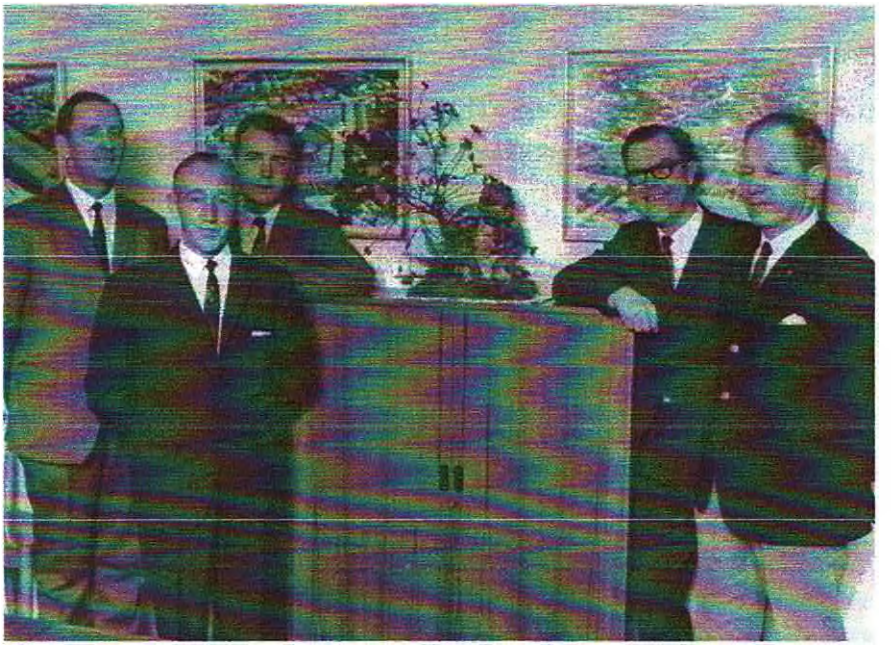

HAB's 25 års jubilæum (Erik Fynne er nr. 2 fra højre)

Jeg er sikker på, at perioden som aktiv i boligbevægelsen hører til hans allerbedste "livsoplevelser".

Samtidig med virket som formand for Højbjerg Andelsboligforening blev han valgt ind i Holme-Tranbjerg Sogneråd for Socialdemokratiet. Han sad i sogneråd indtil kommunesammenlægningen.

Som sognerådsmedlem fik han en stor berøringsflade indenfor en række områder: menighedsråd, skoleområdet m.v. Inden for skoleområdet var han med til at planlægge bl.a. udviklingen på Kragelundskolen, som vi tre børn gik på.

Min far deltog i rigtig mange møder, hvilket naturligvis prægede rytmen i hjemmet. En ting lå dog helt fast: Vi spiste på slaget 18.00! Hvis min far sad i et møde, og han ikke kunne komme hjem og spise kl. 18:00, blev mødet afbrudt for at blive genoptaget senere.

I 1975 flyttede mine forældre til Malling i et parcelhus. Opholdet i Malling blev dog meget kort, for min far blev udnævnt til amtsskatteinspektør med kontor i Randers. Det betød, at mine forældre flyttede til Over-Hornbæk i Randers Kommune.

Livet har ikke hele vejen igennem været en dans på roser. I 1987 mistede han min mor, som døde af kræft i en alder af 61 år. Det skete efter længere forudgående sygdom, og det tog rigtig hårdt på ham.

Heldigvis mødte han Kirsten fra Grenaa, som han blev gift med i 1989!

Endnu et hårdt slag ramte ham, da han i 1997 mistede min kære storebror Peter. Peter blev kun 48 år. Han døde også af kræft. Dette tab kom min far aldrig over. Når talen faldt på Peter, var det tydeligt, at min fars øjne blev fugtige.

I dag bor der en masse "Fynner" i Højbjerg, heraf ret så mange i den boligforening, som min far var med til at præge i så mange år. Det var ham meget magtpåliggende at sikre, at hans familiemedlemmer blev indmeldt i en boligforening til sikring af bedre muligheder for at få en bolig, når "tiden kom", og det, må man sige, er lykkedes. Mine egne to piger bor i dag i henholdsvis Håndværkerparken og på Rundhøj.

Et kapitel er slut! Fynne døde i hjemmet den 10. august 2012 i en alder af 88 år.

Jeg har rigtig mange gode minder om min far og vil aldrig glemme hans motto: "Det er godt at bo godt".